ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

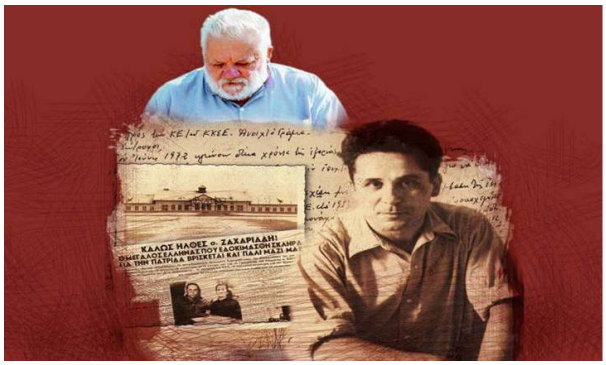

Ο γιος του αμφιλεγόμενου γενικού γραμματέα του ΚΚΕ Νίκου Ζαχαριάδη γράφει στην «Εφ.Συν.» για την πορεία του πατέρα του προς την αυτοκτονία με βάση τα ψυχρά στοιχεία της Ιστορίας. Τα αδιαμφισβήτητα ντοκουμέντα γύρω από τον θάνατό του.

Του **Σήφη Ζαχαριάδη***

Την 1η Αυγούστου του 1973, ο Νίκος Ζαχαριάδης πέρασε για πάντα στην Ιστορία. Από τότε, και κυρίως από το 1991 που έγιναν γνωστές οι συνθήκες του θανάτου του, έχει ξεκινήσει μια ολόκληρη φιλολογία και παραφιλολογία γύρω από τον θάνατό του.

Αλλοι μένουν απλά στο γεγονός ότι αυτοκτόνησε, ότι δηλαδή ο ίδιος έθεσε τέρμα στη ζωή του. Αλλοι αμφισβητούν την αυτοκτονία και πιστεύουν ότι δολοφονήθηκε από τους Σοβιετικούς και συγκεκριμένα από την KGB. Και οι μεν και οι δε είναι εντελώς μακριά από την αλήθεια.

Αν εξετάσουμε σε βάθος και με όλα τα δεδομένα, η «αυτοκτονία» του Νίκου Ζαχαριάδη δεν είναι επί της ουσίας αυτοκτονία με την κλασική έννοια του όρου. Δεν είναι όμως και δολοφονία με τον τρόπο που ορίζουμε μια δολοφονία. Είναι κάτι πιο σύνθετο, κάτι πιο ουσιαστικό, κάτι πιο πολιτικό. Βαθιά πολιτικό. Είναι η τελευταία μεγάλη πολιτική πράξη ενός ανθρώπου που ήταν ώς το τέλος κομμουνιστής, ώς το τέλος επαναστάτης, ώς το τέλος πατριώτης, ώς το τέλος συνεπής με τα πιστεύω και τις αρχές του.

Ο αναγνώστης ίσως δει με υποψία αυτό που λέω. Κι ίσως πει: «Ο γιος του τα λέει. Σεβαστό να μιλάει ένας γιος έτσι για τον πατέρα του, αλλά η αλήθεια μάλλον βρίσκεται κάπου αλλού». Σε μια τέτοια ένσταση θα απαντούσα: Περισσότερο απ' όλους την αλήθεια την έχω ανάγκη εγώ. Κι έχω κοπιάσει πολύ αναζητώντας την. Σ' όλη μου τη ζωή προσπάθησα να μην αδικήσω κανέναν, ακόμη κι αν αυτός ήταν άνθρωπος που μισούσε τον πατέρα μου. Γνώρισα πολλούς που τον μισούσαν κι ακόμη περισσότερους που τον λάτρευαν.

Τα αισθήματα -καλά ή κακά- ανήκουν στη σφαίρα των ανθρώπινων σχέσεων. Ο Νίκος, όμως, έχει περάσει στην Ιστορία. Κι η Ιστορία είναι επιστήμη. Στις επιστήμες, τα αισθήματα δεν αποτελούν ούτε μέθοδο ούτε κριτήριο εξακρίβωσης της αλήθειας. Αν επομένως θέλουμε την αλήθεια, δεν μπορούμε να ακολουθούμε τα συναισθήματα των ανθρώπων αλλά τον δρόμο της επιστήμης.

Ας δούμε, επομένως, την πορεία του Νίκου Ζαχαριάδη προς τον θάνατο με τα ψυχρά στοιχεία της Ιστορίας. Τα αδιαμφισβήτητα ντοκουμέντα.

Τι λένε τα ντοκουμέντα

Στις 26 Ιουνίου του 1973 ο Ν. Ζαχαριάδης έστειλε προς την Κ.Ε. του ΚΚΣΕ το γνωστό γράμμα με το οποίο για πρώτη φορά προανήγγειλε ότι θα αυτοκτονήσει στην περίπτωση που δεν γίνονταν δεκτά τα αιτήματά του. Στο γράμμα εκείνο, ο Νίκος ανέφερε ότι ήταν η τελευταία φορά που απευθυνόταν στο σοβιετικό κόμμα.

Και κατέληγε ως εξής: «Σήμερα, ύστερα απόλα αφτά, δηλώνω ότι αν δεν αρθούν ΟΛΑ τα

μέτρα περιορισμού εξορίας, στέρησης ελευθερίας μετακίνησης και αναχώρησης απτή Σοβ. Ενωση κτλ. κτλ. που εφαρμόζονται ενάντιά μου, τότε την 1η Αυγούστου 1973, σαν έκφραση έσχατης ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ, θ' αφτοκτονήσω. Αν υπάρξει απάντησή σας να μου μεταβιβαστεί μονάχα με το γιο μου Σηφάκο (Αλέξη)».

Οπως προκύπτει από παλιότερα υπομνήματά του προς την ηγεσία του ΚΚΣΕ, ο Ν. Ζαχαριάδης απαιτούσε βασικά τρία πράγματα: α) Να σταματήσει η εξορία του. β) Να του δοθεί καθεστώς πολιτικού πρόσφυγα και ελεύθερη μετακίνηση στην ΕΣΣΔ. γ) Να του δοθεί διαβατήριο για να μπορεί να ταξιδέψει εκτός Σοβιετικής Ενωσης όπου και όποτε το επιθυμούσε.

Υπήρχε και ένα αντίγραφο του γράμματος της 26 Ιουνίου 1973, προς την Κ.Ε. του ΚΚΣΕ, που προοριζόταν για μένα και την αδελφή μου Ολγα. Το αντίγραφο αυτό είχε την εξής προσθήκη: «Το κουφάρι μου το κληροδοτώ στους Μπρέζνιεφ, Κολιγιάννη, Φλωράκη και Σία. Χαλάλι τους...». Γι' αυτή την προσθήκη έχει επίσης αναπτυχθεί μια ολόκληρη φιλολογία και παραφιλολογία. Σ' αυτόν τον τόπο δεν έλειψαν ποτέ οι εκ του ασφαλούς δικαστές, που για δικούς τους πολιτικούς ή άλλους λόγους αξιοποιούν την προσθήκη για να δικάσουν καταπώς τους βολεύει.

Για το προαναφερόμενο γράμμα του Νίκου, ασφαλώς οι Σοβιετικοί δεν ενημέρωσαν ούτε εμένα ούτε την αδελφή μου. Ο πατέρας μου ήθελε να ενημερωθούμε μετά την 1η Αυγούστου του '73. Κι εγώ τον επισκέφτηκα στο Σουργκούτ τρεις εβδομάδες πριν φύγει από τη ζωή, χωρίς να έχω ιδέα για όσα συνέβαιναν. Οι Σοβιετικοί ενημέρωσαν, όμως, την ηγεσία του ΚΚΕ. Την ενημέρωσαν μάλλον αργά, αρχές του τρίτου 10ήμερου του Ιουλίου του '73. Αυτό δείχνουν τα στοιχεία που έχουμε υπόψη μας. Οπως φαίνεται από ένα σύντομο πρακτικό που

δημοσίευσε ο Γρ. Φαράκος στο βιβλίο του «Μαρτυρίες και Στοχασμοί», το Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ συνεδρίασε στις 24 Ιουλίου του 1973 και αποφάσισε «ο σ. Κ. Λουλές να πάει στη ΣΕ και να συζητήσει το ζήτημα που προέκυψε με το Ζ.».

Συζητήθηκε η υπόθεση

Πρέπει επίσης να πω ότι από ορισμένα ντοκουμέντα που δημοσίευσε το ΚΚΕ, το 2011, στον Β' τόμο της ιστορίας του, στις αρχές του 1973 συζητήθηκε στο Π.Γ. της Κ.Ε. του κόμματος η υπόθεση Ζαχαριάδη. Τότε δεν υπήρχε το ζήτημα της απειλής για αυτοκτονία. Σ' εκείνη τη συνεδρίαση ο Χαρίλαος Φλωράκης είχε προσφερθεί να πάει ο ίδιος να συναντήσει τον Ζαχαριάδη, αλλά η αντίδραση των Σοβιετικών ήταν κάθετα αρνητική.

Την είχε εκφράσει ο Μπ. Πονομαριόφ, μέλος της Κ.Ε. του ΚΚΣΕ και υπεύθυνος για τις σχέσεις με το ΚΚΕ. Ετσι ο Χ. Φλωράκης δεν πήγε ποτέ να δει τον πατέρα μου. Απέφυγε να έρθει σε σύγκρουση με τους Σοβιετικούς. Γνώμη μου είναι πως αν στη θέση του ήταν ο Ν. Ζαχαριάδης θα έπραττε αλλιώς. Θα έκανε αυτό που πίστευε σωστό και δεν θα λογάριαζε τη δυσφορία των Σοβιετικών.

Συνδυάζοντας αυτά τα στοιχεία, καταλαβαίνουμε πως η επιλογή να πάει ο Λουλές να δει τον Ζαχαριάδη δεν ήταν τυχαία. Ηταν ο μόνος, μετά τον Φλωράκη, στην ηγεσία του ΚΚΕ που δεν είχε εμπλοκή στο μαρτύριο του πατέρα μου. Και ο Λουλές και ο Χαρίλαος ήταν στη φυλακή όταν ο Ζαχαριάδης καθαιρέθηκε και διαγράφηκε από το ΚΚΕ, όταν εξορίστηκε αρχικά στο Μποροβιτσί και, μετά το 1962, στη Σιβηρία. Ηταν οι μόνοι αθώοι του αίματος. Αρα και οι μόνοι που μπορούσαν να έρθουν σε επαφή με τον πατέρα μου με όρους εμπιστοσύνης, γιατί δεν τον είχαν βλάψει πουθενά και δεν είχαν πολιτικά συγκρουστεί μαζί του σε κομματικά όργανα.

Δύο μέρες μετά την παραπάνω απόφαση του Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ, ο Λουλές βρέθηκε στο

Σουργκούτ και συνομίλησε με τον Ν. Ζαχαριάδη. Πολλοί ρωτάνε τι συζήτησαν. Εχει δημοσιευτεί το τελευταίο γραπτό κείμενο του πατέρα μου, όπου εκεί αναφέρονται διάφορα από τη συζήτηση των δύο ανδρών. Φαίνεται μάλιστα πως αποκαταστάθηκε μια σχέση εμπιστοσύνης καθώς ο Ν. Ζαχαριάδης στο τελευταίο αυτό κείμενό του μιλάει με καλά λόγια και για τον Χαρίλαο Φλωράκη και για τον Κώστα Λουλέ.

Τι μου είπε ο Φλωράκης

Τι του πρότεινε, όμως, ο Λουλές; Εχω ρωτήσει γι' αυτό και τη μητέρα μου, τη Ρούλα Κουκούλου, και τον Χαρίλαο Φλωράκη. Και οι δύο μου είπαν το ίδιο πράγμα: Ζητήθηκε από τον Ζαχαριάδη να πάει ως πολιτικός σύμβουλος στην Κ.Ε. του ΚΚΕ, στην έδρα της που τότε ήταν στο Βουκουρέστι. Ο Ζαχαριάδης αρνήθηκε να συζητήσει οποιαδήποτε πρόταση αν προηγουμένως οι Σοβιετικοί δεν ικανοποιούσαν τα αιτήματα που είχε θέσει. Δηλαδή, να του αποδοθεί καθεστώς πολιτικού πρόσφυγα, ελεύθερη μετακίνηση στην ΕΣΣΔ και διαβατήριο.

Νομίζω πως ο πατέρας μου σκέφτηκε ως εξής: Αν οι Σοβιετικοί ήθελαν να πάει στην έδρα της Κ.Ε. του ΚΚΕ, τότε δεν θα είχαν κανένα πρόβλημα να ικανοποιήσουν τα αιτήματά του. Πώς άλλωστε θα πήγαινε; Χωρίς διαβατήριο, χωρίς αναγνώριση της ιδιότητας του πολιτικού πρόσφυγα; Χωρίς το δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης; Χωρίς, δηλαδή, των άρση των περιορισμών σε βάρος του;

Εν πάση περιπτώσει, όπως φαίνεται από το τελευταίο γράμμα του πατέρα μου, που το έγραφε κομματιαστά ώς την τελευταία στιγμή και του είχε δώσει τον τίτλο «Μήνυμα από την άλλη μεριά», ο Λουλές τού υποσχέθηκε πως μέχρι τις 29 Ιουλίου 1973 θα πήγαινε κάποιος στο Σουργκούτ και θα του έδινε καθαρή απάντηση στα αιτήματά του. Δεν πήγε κανένας. Θεωρώ πως ο Λουλές ήταν ειλικρινής μαζί του.

Και ο Λουλές και ο Χαρίλαος δεν είχαν λόγο να πουν ψέματα στον Ζαχαριάδη. Οι Σοβιετικοί

δεν άφησαν να πάει κανένας με την απάντηση στα αιτήματά του. Μια απάντηση, άλλωστε, που μόνο εκείνοι μπορούσαν να δώσουν. Οι Σοβιετικοί τον είχαν υπό σκληρό περιορισμό, κι εκείνοι μπορούσαν να αποφασίσουν την άρση των μέτρων εναντίον του.

Οι Σοβιετικοί δεν ικανοποίησαν ποτέ τα αιτήματα του πατέρα μου και το αποτέλεσμα είναι γνωστό. Εκείνος προχώρησε στην έσχατη πράξη πολιτικής διαμαρτυρίας και έδωσε τέλος στη ζωή του, υλοποιώντας απόλυτα τη δέσμευση που είχε αναλάβει.

Είναι πια ξεκάθαρο πως οι Σοβιετικοί ήθελαν να τελειώνουν με τον Ζαχαριάδη. Αν δεν του ικανοποιούσαν τα αιτήματα κι εκείνος δεν αυτοκτονούσε, ούτε γάτα ούτε ζημιά. Αν αυτοκτονούσε, θα απαλλάσσονταν οριστικά και από τον ίδιο και από τα αιτήματά του. Και στη μία και στην άλλη περίπτωση, η υπόθεση Ζαχαριάδη θα έκλεινε. Στη δεύτερη μάλιστα περίπτωση, της αυτοκτονίας δηλαδή, το αποτέλεσμα του οριστικού κλεισίματος της υπόθεσης ήταν απολύτως εξασφαλισμένο.

Τον οδήγησαν

Πίστευαν οι Σοβιετικοί πως ο Ν. Ζαχαριάδης θα υλοποιούσε την απειλή του αν δεν ικανοποιούσαν τα αιτήματά του; Πιστεύω πως ναι. Ολοι όσοι τον ήξεραν, γνώριζαν πως ό,τι έλεγε το έκανε. Και τον ήξεραν πολλοί. Ο Πονομαριόφ, για παράδειγμα, τον ήξερε από τη δεκαετία του ’30. Κι όμως, δεν ίδρωσε ούτε το δικό του αυτί ούτε των υπολοίπων της σοβιετικής ηγεσίας.

Τα στοιχεία, συνεπώς, μιλάνε από μόνα τους. Γνωρίζοντας οι Σοβιετικοί ότι ο πατέρας μου θα υλοποιούσε την απειλή του, τον υποχρέωσαν να την υλοποιήσει. Τον οδήγησαν εν γνώσει τους στον θάνατο. Τον καταδίκασαν σε θάνατο και τον εκτέλεσαν με τα ίδια του τα χέρια.

Ο Νίκος Ζαχαριάδης γεννήθηκε στις 27-4-1903 στην Αδριανούπολη. Από νεαρή ηλικία πέρασε στις τάξεις του κομμουνιστικού κινήματος κι έγινε στέλεχος της ΟΚΝΕ (Ομοσπονδία Κομμουνιστικών Νεολαιών Ελλάδας) και του ΚΚΕ. Διετέλεσε γενικός γραμματέας της Κ.Ε. του ΚΚΕ από το 1931 ώς το 1956.

Στην 6η ολομέλεια της Κ.Ε. του Κόμματος -που συγκλήθηκε με πρωτοβουλία του ΚΚΣΕ και πέντε κομμουνιστικών κομμάτων της Ανατολικής Ευρώπης-, τον Μάρτιο του 1956, καθαιρέθηκε από αυτή τη θέση και στην 7η Ολομέλεια, τον Φεβρουάριο του 1957, διαγράφηκε από μέλος του ΚΚΕ.

Από το 1956 έως την πρώτη Αυγούστου του 1973 έζησε στην ΕΣΣΔ. Αρχικά, μέχρι το 1962 εξόριστος στην πόλη Μποροβιτσί. Στη συνέχεια -κι αφού προηγουμένως είχε επισκεφθεί την ελληνική πρεσβεία στη Μόσχα ζητώντας να έρθει στην Ελλάδα για να δικαστεί- εξορίστηκε στο Σουργκούτ της Σιβηρίας όπου έζησε ώς το τέλος της ζωής του στερημένος από τα δικαιώματα του πολιτικού πρόσφυγα, της ελεύθερης μετακίνησης στην ΕΣΣΔ και στο εξωτερικό.

Διεκδίκησε με κάθε τρόπο αυτά του τα δικαιώματα, ακόμη και με απεργίες πείνας, χωρίς ποτέ το σοβιετικό καθεστώς να του τα παραχωρήσει. Ως έσχατη πράξη πολιτικής διαμαρτυρίας για τα μέτρα που είχαν ληφθεί εναντίον του αυτοκτόνησε την 1η Αυγούστου του 1973, αφού προηγουμένως είχε ζητήσει την άρση όλων των περιοριστικών μέτρων εναντίον του – χωρίς φυσικά, εκ μέρους της σοβιετικής ηγεσίας, να υπάρξει ανταπόκριση.

Οι σοβιετικές αρχές ανακοίνωσαν ότι ο θάνατός του προήλθε από καρδιακή προσβολή. Η αλήθεια -μέχρι το 1991 που δημοσιοποιήθηκαν τα σχετικά έγγραφα- ήταν γνωστή στη σύζυγό του, Ρούλα Κουκούλου, στα παιδιά του και προφανώς στο Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ.

**** Ο Σήφης Ζαχαριάδης γεννήθηκε στη Μόσχα στις 24-12-1950. Είναι γιος του Νίκου Ζαχαριάδη από τον δεύτερο γάμο του με τη Ρούλα Κουκούλου. Εζησε στη Ρουμανία έως 5 ετών και στη συνέχεια στην ΕΣΣΔ. Ζει μόνιμα στην Ελλάδα από το 2002.***

Πηγή:efsyn.gr